

คอลัมน์ “เศรษฐกิจพรรคเจ้าพระยา”

นิตยสาร ผู้จัดการรายเดือน ฉบับเดือนมิถุนายน 2545

โดราเอมอน

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

โดราเอมอน (Doraemon) ได้รับยกย่องจากนิตยสาร *Time* (April 29, 2002) ให้เป็นวีรชนเอเชีย (Asian Heroes) แต่โดราเอมอนแตกต่างจากวีรชนเอเชียคนอื่นๆ ในหมู่วีรชนเอเชียจำนวน 25 คนที่นิตยสาร *Time* ยกย่อง 24 คนเป็นมนุษย์ เฉพาะโดราเอมอนเท่านั้นที่เป็นตัวการ์ตูน

ผู้ที่ได้รับยกย่องเป็นวีรชนเอเชียส่วนใหญ่เป็นผู้นำทางการเมือง ผู้มีบทบาทในการขับเคลื่อนขบวนการสิทธิและเสรีภาพ บางคนเป็นนักเขียน นักกีฬา นักร้อง และดาราดาราภาพยนตร์ผู้มีบทบาทในการนำเอเชียในด้านต่างๆ

แต่เหตุใด ตัวการ์ตูนอย่างโดราเอมอนจึงได้รับการยกย่องเป็นวีรชนเอเชียเคียงคู่มนุษย์?

ในทางเศรษฐกิจ โดราเอมอนเป็น ‘สินค้า’ ที่ให้รายได้อย่างสำคัญแก่ญี่ปุ่นประเทศต้นกำเนิด ผลผลิตอันเกี่ยวเนื่องกับโดราเอมอนมิได้มีเฉพาะแต่หนังสือการ์ตูนเท่านั้น หากยังมีภาพยนตร์ ทั้งภาพยนตร์โรงและภาพยนตร์โทรทัศน์ ซึ่งให้ผลผลิตต่อเนื่องทั้งในรูปแบบ VHS VCD และ DVD อีกทั้งยังมี VDO Games กระดาษติดผนัง (wall paper) โปสเตอร์ ตุ๊กตา และของที่ระลึกอีกด้วย

ในด้านวัฒนธรรม โดราเอมอนเป็นส่วนหนึ่งของจักรกลที่ขับเคลื่อนกระบวนการสากลานุวัตรของวัฒนธรรมญี่ปุ่น ซึ่งไล่หลังวัฒนธรรมแองโกลแซกซันในฐานะวัฒนธรรมสากล โดราเอมอนและการ์ตูนญี่ปุ่นอื่นๆมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่วัฒนธรรมญี่ปุ่นด้านต่างๆ ในประการสำคัญ โดราเอมอนมีความเป็นสากลในตัวของตัวเอง ผู้คนในมนุษยพิภพในฐานะถิ่นต่างๆ อย่างน้อย

ต้องเคยพบภาพโดราเอมอน สำหรับผู้ที่ท่องใน Cyberspace ผ่าน www.msn.com หรือ www.google.com จะพบว่า มี websites ที่เกี่ยวข้องกับโดราเอมอนมากกว่า 10,000 แห่ง

ในด้านจิตวิญญาณ โดราเอมอนเป็นสัญลักษณ์แห่งสุขุทรรคน์ ผู้ซึ่งไม่เพียงแต่มองโลกในด้านดีเท่านั้น หากยังยึดคิดว่า ปัญหาทุกปัญหาล้วนแล้วแต่แก้ไขได้ทั้งสิ้นอีกด้วย ดังนั้นมนุษย์จึงมีควรรู้สึกอัปยศและท้อถอย หากแต่ควรมีความมุ่งมั่นในการฟันฝ่าอุปสรรคทั้งปวง

โดราเอมอนเป็นหนังสือการ์ตูนที่สร้างสรรค์โดยฮิโรชิ ฟุจิโมโต (Hiroshi Fujimoto) ร่วมกับโมโตโอะ อาบิโกะ (Motoo Abiko) ทั้งสองใช้นามปกการ่วมกันว่า ฟุจิโกะ ฟุจิโอะ (Fujiko Fujio) โดราเอมอนปรากฏสู่บรรณพิภพครั้งแรกเมื่อไร ไม่เป็นที่แน่ชัด ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์บางฉบับระบุปี 2507 ข้อมูลจาก websites หลายแห่งระบุปี 2512-2513 ฟุจิโมโตและอาบิโกะร่วมกันสร้างสรรค์โดราเอมอนจนถึงปี 2530 จึงแยกกันเดิน โดยที่ฟุจิโมโตยังคงผลิตโดราเอมอนต่อมาภายใต้นามปากกา ฟุจิโกะ เอฟ. ฟุจิโอะ (Fujiko F. Fujio) เมื่อมีการนำการ์ตูนโดราเอมอนไปสร้างเป็นภาพยนตร์ ทั้งสองกลับมาร่วมงานกันใหม่ อาบิโกะเมื่อแยกทางกับฟุจิโมโต ยึดนามปากกา ฟุจิโกะ ฟุจิโอะ เอ. (Fujiko Fujio A.)

ฮิโรชิ ฟุจิโมโต มีภรรยาชื่อมาซาโกะ (Masako) และมีลูกสาว 3 คน เมื่อเขาถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2539 หนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นพากันประโคมข่าว ในเวลานั้น โดราเอมอนกลายเป็น 'สถาบัน' แล้ว และฟุจิโมโตเป็นผู้สร้างสรรค์ 'สถาบัน' ดังกล่าว

โดราเอมอนเป็นแมวการ์ตูน มิใช่แมวมีชีวิต หากแต่เป็นแมวหุ่นยนต์ (robot cat) เกิดเมื่อวันที่ 3 กันยายน ค.ศ. 2112 โดราเอมอนเป็นแมวหุ่นยนต์แห่งคริสต์ศตวรรษที่ 22 ถูกส่งย้อนกาลเวลามาอยู่ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 เพื่อคอยช่วยเหลือโนบิ โนบิตะ (Nobi Nobita) ตัวเอกในเรื่อง โนบิตะเป็นบุตรชายคนเดียวของครอบครัว ผู้ได้รับถ่ายทอดพันธุกรรมส่วนที่ไม่ดีจากบิดาและมารดา กล่าวคือ ได้รับการถ่ายทอดความไร้ความสามารถทางวิชาการจากบิดา และได้รับถ่ายทอดความไร้ความสามารถด้านการกีฬาจากมารดา โนบิตะมีปัญหาในการเรียนหนังสือ เป็นเด็กที่ไร้ความรับผิดชอบ และมักจะตัดสินใจผิดอยู่เนืองๆ ชีวิตของโนบิตะมีแต่จะตกต่ำลงไปเรื่อยๆ เหลนของโนบิตะในคริสต์ศตวรรษที่ 22 มิอาจทนเห็นความตกต่ำของปู่ทวดได้ จึงสร้างแมวหุ่นยนต์ชื่อโดราเอมอน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือโนบิตะ

หนังสือการ์ตูนชุดโดราเอมอนมีตัวละครสำคัญอยู่ 10 ตัว นอกจากโดราเอมอนและโนบิตะแล้ว ก็มีโดรามิ (Dorami) น้องสาวของโดราเอมอน ซึ่งไม่สู้ปรากฏตัว เว้นแต่ยามที่โดราเอมอนป่วยไข้ ไจแอน (Gian) หรือโกอูตะ ตาเกชิ (Gouda Takeshi) ตัวโกงในเรื่อง ซึ่งชอบรังแกโนบิตะ ไฮเนกาว่า ซุนิโอะ (Honekawa Suneo) คู่หูของไจแอนผู้ฉลาดแกมโกงและใบหน้าคล้ายสุนัขจิ้งจอก เดกิสูกิ (Dekisugi) นักเรียนผู้ปราดเปรื่องในชั้น ผู้ซึ่งโนบิตะต้องพึ่งพิงความช่วยเหลือในการทำ การบ้าน ชิซูกะ (Shizuka) เพื่อนนักเรียนหญิงของโนบิตะผู้เก่งกาจในการเรียนและมีจิตใจงดงาม นอกจากตัวละครทั้งเจ็ดนี้แล้ว ยังมีบิดา มารดา และครูประจำชั้นของโนบิตะ

เนื้อหาของการ์ตูนมักจะเริ่มต้นด้วยโนบิตะแหกปากร้องเรียกโดราเอมอน เพื่อขอความช่วยเหลือ ส่วนใหญ่เนื่องจากถูกไจแอนและซุนิโอะรังแก หรือมิฉะนั้นก็เป็นเพราะโนบิตะทำ ความผิดอย่างใหญ่หลวง โดราเอมอนมีกระเป๋า 4 มิติอยู่ตรงช่องท้อง ซึ่งเป็นที่เก็บเครื่องมือสารพัด ประโยชน์หลากหลายชนิด (ดูภาคผนวก) โนบิตะต้องการใช้เครื่องมือเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง บางครั้ง ก็ช่วยได้ แต่บางครั้งก็ให้ผลตรงกันข้าม แสดงให้เห็นคุณและโทษของเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์นี้

การ์ตูนชุดโดราเอมอนนอกจากจะให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านแล้ว ยังปลูกฝังความคิด ที่เป็นวิทยาศาสตร์ และสร้างจินตนาการเกี่ยวกับอนาคตอีกด้วย องค์ประกอบเหล่านี้ทำให้โดราเอมอน เป็นการ์ตูนยอดนิยม ไม่จำกัดสัญชาติและเชื้อชาติ ไม่จำกัดเพศและวัย และอยู่ยงคงกระพันมากกว่า สามทศวรรษ

หากจะกล่าวว่า ผู้คนที่มีอายุไม่เกิน 30 ปีในปัจจุบันอยู่ใน Doraemon Generation คำกล่าวนี้คงไม่เกินความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเอเชียตะวันออก

หมายเหตุ

1. ข้อเขียนยกย่องโดราเอมอนเป็นวีรชนเอเชีย โปรดอ่าน Pico Iyer, "The Cuddliest Hero in Asia", *Time* (April 29, 2002)
2. ประวัติฮิโรชิ ฟุจิโมโต (Hiroshi Fujimoto) ดู ริงสรรค์ ธนะพรพันธุ์ "จากฮิโรชิ ฟุจิโมโต ถึงจอห์น สโตน" *ผู้จัดการรายสัปดาห์* ฉบับวันที่ 21-27 เมษายน 2540

ภาคผนวก
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโดราเอมอน

วันเกิด	13 กันยายน ค.ศ. 2112
เพศ	ชาย
น้ำหนัก	129.3 กิโลกรัม
ความสูง	129.3 เซนติเมตร
ความสามารถในการทะยานขึ้นสู่อวกาศ	129.3 เซนติเมตร
ความเร็วในการวิ่ง	129.3 กิโลเมตรต่อชั่วโมง
สีผิว	น้ำเงิน
อาหารโปรด	dorayaki (ขนมหวานไส้ถั่ว)
แฟน	Mi-chan
น้องสาว	Dorami
สีที่เกลียดที่สุด	หนู
ลักษณะพิเศษ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่มีหู เนื่องจากถูกหนูกัดขาด 2. มีกระเป๋า 4 มิติ อยู่ตรงช่องท้อง
เครื่องมือพิเศษ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Takekoputa (flying device) 2. taimu – mashin (time machine) 3. dokodemo – doa (wherever door) 4. taimu – furoshiki (time – wrapping cloth) 5. sewayaki – roupu (helping rope) 6. mashimo – bokkus (The Box)
สถานที่หลับนอน	ลิ้นชักในตู้เสื้อผ้า